
===== Negatif Tanrı =====

:date: 2014-11-23 02:18:14 +0200

.. :Author: Emin Reşah .. :Date: 12620

Negatif teoloji, tanrının *ne olduğunu* değil, *ne olmadığını* anlatmak. İnsanın *tanrının ne olduğunu* bilemeyeceği veya aktaramayacağı kabulüne dayanıyor.

Sırf negatif teolojiyle bir yere gitmek pek mümkün olmadığından herhalde, bir nev'i ilk basamaktır. Hemen her zaman ne olmadığıyla başlayıp, ne olduğuna kıvrılır düşünce.

Aslında tanrının ne olmadığını anlatmanın daha kolay ve muhtemelen kesin bir yolu var: Susmak. Ancak susmanın tersi de susmak olduğu ve susmaya nazaran bütün konuşmalar yalan olduğu için, buradan da ilerleme sağlanamıyor.

Dilin taşıyamadığı konularda konuşmanın, hemen hiçbir zaman insanı *daha iyi* yapmadığına kanaat ettim. Bu konularla ilgili tecrübesi olan kimselerin tercihi susmak olsa gerek. *Öyle değil, böyle değil* desen de, zaten kimse anlamayacak ve konuşup durmanın, insanlara kendi reklamını yapmaktan bir farkı yok.

Dinle felsefenin arasındaki en önemli mesafe bu gibi. Din hakikati anlatmayı tercih ettiği insanlardan önce bir *yetiştirme* bekliyor ve bizim bitmez tükenmez gördüğümüz kurallar bunun için. Felsefe ise, kimse ne anladığını umursamadan laf üretiyor. Din bazı konularda konuşmayı, tartışmayı sevmiyor; çünkü bunların konuşulabilecek, tartışılacak meseleler olduğunu söylemek konuyu ucuzlatıyor ancak felsefe her şeyi konuşarak, ifade ederek çözme telaşında.

Negatif teoloji o sebeple dinden çok felsefeye yakın görünüyor bana. Bu kötü değil, eksik. Eksiklik sözlerin içeriğinin yanlışlığından kaynaklanmıyor, yani tanrının ne olmadığını anlatırken doğru söylüyor; ancak ne olmadığını bilmek kimseyi daha iyi bir insan yapmıyor.

En fazla, o da eğer kafası çalışıyorsa, insanı yanlış tanrılara tapmaktan kurtarır. *Tanrı insan değil* dediğimizde, mesela, tanrılaştırmış insanlardan uzak durabiliriz, belki.

Bununla beraber, *nasıl yaşamalı* sorusuna tanrıyı dahil etmek istediğimizde, negatif teolojinin bize pek bir faydası olmadığını görüyoruz. Ne olmadığını bilmek bizi ona yaklaştırmıyor.